

**UCHWAŁA NR XXIV/213/2012
RADY MIEJSKIEJ W SWARZĘDZU**

z dnia 27 marca 2012 r.

**w sprawie : przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012 - 2014**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.)

Rada Miejska uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012 – 2014 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Swarzędz i Dyrektorowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej.

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2012 -2014

Miasto i Gmina Swarzędz

Spis treści

1. Wstęp.
2. Diagnoza zasobów i problemów w gminie Swarzędz.
 - 2.1. Charakterystyka gminy.
 - 2.2. Zaburzenia życia rodzinnego związane z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie.
 - 2.3. Ocena sytuacji związanej ze zjawiskiem przemocy.
 - 2.4. Lokalna lista zasobów instytucjonalnych - podmioty przewidziane do realizacji Programu.
3. Prezentacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
 - 3.1. Zasady działania Programu.
 - 3.2. Adresaci Programu.
 - 3.3. Cel strategiczny Programu.
 - 3.4. Cele szczegółowe Programu.
4. Działania i adresaci Programu.
5. Założenia Programu.
6. Realizatorzy Programu.
7. Przewidywane źródła finansowania
8. Przewidywane efekty realizacji Programu.
9. Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Wprowadzenie

Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody.

Z badań dotyczących rodziny, a także obserwacji życia społecznego wiadomo, że ludzie bardzo niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny.

W Polsce trudno w sposób jednoznaczny określić skalę zjawiska przemocy w rodzinie nie tylko na poziomie ogólnym, ale również i lokalnym. Co roku zgłasza się zaledwie kilkanaście tysięcy spraw o znęcanie nad rodziną, w tym samym czasie policja rejestruje około miliona awantur domowych do których jest wzywana.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym że:

- jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym, celowym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- odbywa się w warunkach nierównowagi sił – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, sprawca jest silniejszy a ofiara słabsza
- narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),
- powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki przyczyniający się do jej fizycznej, a także psychicznej szkody, wykraczający poza społeczne zasady wzajemnej relacji i zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z własną wolą. Przemoc upokarza, wywołuje cierpienie, rodząc tym samym nienawiść i pragnienie odwetu.

Przemoc pojmowana jest także jako wywieranie wpływu na innych ludzi, w wyniku którego ich aktualny poziom rozwoju somatycznego i duchowego jest mniejszy niż potencjalny

poziom tego rozwoju. Przemoc w rodzinie nie jest czynem jednorazowym, często ma długą, wieloletnią historię.

Można wyodrębnić różne rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – to wszelkiego rodzaju bezpośrednie działanie z użyciem siły, którego rezultatem jest popychanie, obezwładnianie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, ale także używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem, zadawanie bólu;
2. Przemoc psychiczna – sprawowanie przez sprawcę przemocy kontroli nad ofiarą, np. straszenie zabójstwem, zabraniem dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów;
3. Przemoc seksualna – to wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy np. nieakceptowane praktyki seksualne i pieszczoty, sadystyczne formy współżycia.
4. Przemoc ekonomiczna – to działanie mające na celu całkowite uzależnienie finansowe ofiary od sprawcy, zakazywanie jej pracy zawodowej, nie dawanie wystarczającej ilości pieniędzy na prowadzenie domu, okradanie, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny;
5. Zaniechanie - niezaspokajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych dziecka, osoby starszej, czy niepełnosprawnej, odrzucenie emocjonalne

Ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety (58%) oraz dzieci do lat 13 (24%). Natomiast sprawcami przemocy są głównie mężczyźni (96%) będący często pod wpływem alkoholu. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach alkoholowych jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych. Badania „Przemoc a konflikty w domu” przeprowadzone przez CEBOS dowodzą, że co ósmy Polak (12%) został przynajmniej raz uderzony przez współmałżonka (partnera) podczas kłótni. Ponad 27% dorosłych pozostających w stałych związkach doświadcza agresji werbalnej ze strony partnera, a 22% rodziców przyznaje, że stosuje kary cielesne wobec swoich dzieci. 41% badanych kobiet zna w swoim środowisku co najmniej jedną kobietę bitą przez męża, 22% zna przynajmniej kilka takich kobiet. Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje ona bowiem w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w życiu dorosłym.

Przemoc w świetle aktów prawnych

Już ustawa zasadnicza jaką jest Konstytucja RP, gwarantuje obywatelowi ochronę przed wszystkimi rodzajami przemocy. Sposoby i rodzaje działań związane z przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie, precyzują niżej wymienione akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 (Dz.U. 1997/78/483)

Art. 40 Nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r Nr 180 poz. 1493 ze zm.)

Ustawa Kodeks Karny (Dz.U. z 1997 r. Nr 88 poz. 553 ze zm.), w szczególności artykuły art. 148, art. 149, art. 156, art. 157, art. 157a, art. 160, art. 162, art. 189, art. 190, art. 191, art. 197, art. 200, art. 201, art. 202, art. 207, art. 210, art. 217.

Ustawa Kodeks Postępowania Karnego (Dz.U. z 1997 r. Nr 89 poz. 55 ze zm), w szczególności artykuł:

art. 304

Ustawa kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964 r. Nr 43 poz. 296 ze zm), w szczególności artykuł:

art. 572

Ustawa o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175 poz. 1362 ze zm), w szczególności artykuły:

art. 2, art. 7, art. 17, art. 46, art. 107

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2011 r. Nr 149 poz. 887)

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 r. Nr 70 poz. 473 ze zm)

I. Wstęp

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Swarzędz**, zwany dalej **Programem**. Zawiera on: podstawy prawne działania, zasady działania, cel główny i cele szczegółowe, wymienia realizatorów i adresatów Programu, instytucje i organizacje współpracujące. Program przedstawia też zarys charakterystykę zjawiska przemocy w rodzinie, dostępne dane na temat przemocy w rodzinie w Swarzędzu. Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców Swarzędza, w zakresie przeciwdziałania występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie jest:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1943 ze zm.).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 ze zm.).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.).
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 149 poz. 887)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2011 Nr 209 poz. 1245)

2. DIAGNOZA ZASOBÓW I PROBLEMÓW W GMINIE SWARZĘDZ

2.1. Charakterystyka gminy Swarzędz

Diagnoza powstała w oparciu o materiały własne oraz dane statystyczne pozyskane od wymienionych poniżej podmiotów:

- Komisariatu Policji w Swarzędzu,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Ośrodka Pomocy Społecznej, Sekcji Profilaktyki i Terapii.

W 2011 roku gminę Swarzędz zamieszkiwało 44 225 mieszkańców. Struktura demograficzna gminy przedstawiała się następująco:

- kobiety stanowiły grupę 22 930 osób, mężczyźni 21 295 osób,
- mieszkańcy miasta stanowią grupę 30 257 osób, mieszkańcy wsi 13 257 osób,
- dzieci i młodzież w wieku do 18 roku życia stanowią grupę 9 137 osób, w tym 4707 mężczyzn i 4430 kobiet,

W 2011 roku w gminie Swarzędz było 13 744 osób pracujących, w tym 8 772 mężczyzn i 4 972 kobiet¹. Osób bezrobotnych, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu było 665 osób, w tym 349 kobiet. W grupie osób bezrobotnych było:

- 416 kobiet,
- 106 osób w wieku do 25 roku życia,
- 146 osób powyżej 50 roku życia,
- 148 osób długotrwale bezrobotnych,
- 30 osób niepełnosprawnych.
- 90 osób pobierających zasiłki dla bezrobotnych².

W roku 2011 r. z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej korzystały:

- 218 rodziny dotknięte ubóstwem
- 85 rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu,
- 64 rodzin wielodzietnych,

¹ dane z Banku Danych Regionalnych GUS

² dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu

- 98 rodzin niepełnych,
- 254 rodziny dotknięte niepełnosprawnością,
- 21 osób bezdomnych.

(Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej, stan na 31.XII.2011 r.)

2.2. Zaburzenia życia rodzinnego związane z występowaniem przemocy w rodzinie.

Przemoc na terenie gminy Swarzędz jak wynika z analizy dokumentów występuje najczęściej na terenie zabudowy wielorodzinnej. Po przeanalizowaniu „Niebieskich Kart” z lat 2010 i 2011 można stwierdzić, że najczęściej dochodzi do przemocy w małżeństwie. Biorąc poszczególne przypadki można zauważyć, że osobami pokrzywdzonymi są głównie kobiety, bo aż 91%, natomiast mężczyźni stanowią 9% ogółu.

Analizując dane oficjalne (zgłoszone przypadki przemocy w gminie Swarzędz) można stwierdzić, że kobiet – ofiar przemocy jest znacznie więcej niż mężczyzn. Kobiety też częściej decydują się na zgłoszenie interwencji w Komisariacie Policji.

Z danych uzyskanych z Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy działającego w Ośrodku Pomocy Społecznej w Swarzędzu można stwierdzić, że największą grupę stanowią kobiety w wieku 31-40 lat – bo aż 53 % zgłoszonych przypadków. Wskazuje to na osoby będące w wieku produkcyjnym, wychowujące dzieci-nieaktywne zawodowo z uwagi na sprawowanie opieki nad dziećmi. Problem stanowią również niewystarczające ilości mieszkań komunalnych, często rodziny z dziećmi zamieszkują wraz z rodzicami, co niejednokrotnie rodzi konflikty i przekłada się na sytuacje konfliktowe występujące w samym związku małżeńskim.

Następną pod względem liczebności grupą występowania przejawów agresji jest grupa wiekowa 41 do 50 roku życia. W tej grupie występują podobne przyczyny jak w grupie 31 do 40 roku życia. Po przeanalizowaniu danych dotyczących miejsca zamieszkania ofiar można stwierdzić, że zdecydowanie więcej jest ich w mieście – 82%, natomiast na wsi 18%. Analizując ten problem można dojść do wniosku, iż kobiety zamieszkujące na wsi rzadziej zgłaszają przypadki przemocy. Spowodowane jest to między innymi mniejszą świadomością oraz tym, że zgłoszenie faktu przemocy w małej społeczności obciążone jest ogromnym poczuciem wstydu ofiary.

Ofiarami przemocy najczęściej stają się kobiety o niskim wykształceniu. Z informacji z Punktu Konsultacyjnego i pracowników socjalnych pracujących w terenie wynika, że

najczęściej są to osoby z wykształceniem podstawowym 33%, średnim 32%, zawodowym 29%, a jedynie 6% to osoby z wyższym wykształceniem.

Status zawodowy ofiar przemoc wykazuje, iż 59% ofiar pracuje, 38% jest bezrobotna, 3% nie pracuje. Osobom z niższym wykształceniem, oprócz często zwykłego wstydu, towarzyszy brak informacji i świadomości, że od przemoc można się uwolnić. Osoby, które mają niskie wykształcenie, często nie posiadają również żadnych kwalifikacji do pracy zawodowej. Nie pracują, wychowują dzieci i są przez to zdane na swojego partnera. Większość kobiet jednak za wszelką cenę chce „uwolnić się” (jeśli mają taką możliwość) chociażby finansowo od swojego małżonka. Kobiety ze średnim wykształceniem podejmują najczęściej pracę na etacie. Kobiety o niższym wykształceniu również deklarują, iż są osobami aktywnymi zawodowo, jednak są to przeważnie prace dorywcze, bez stałego zatrudnienia.

Przemoc w rodzinie w znacznym stopniu dotyka też dzieci. Dzieci pochodzące z tego typu rodzin nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. Przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaka jest potrzeba bezpieczeństwa. Przeżywają też wiele negatywnych uczuć: lęk, wstyd, poczucie winy. To sprawia, że często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Niektóre z nich próbują radzić sobie z negatywnymi uczuciami sięgając po środki uzależniające. Część dzieci, zwłaszcza chłopców, identyfikuje się ze sprawcą i zaczyna się zachowywać agresywnie wobec innych ludzi – zarówno rówieśników jak i dorosłych. W taki sposób krąg osób pośrednio dotkniętych skutkami przemoc w rodzinie, rozszerza się na osoby obce. Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemoc w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy. Tak więc krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następne pokolenia. Jak wynika z rozmów z ofiarami przeprowadzonym w Punkcie Konsultacyjnym oraz analizy „Niebieskich Kart” dzieci czasami zostaje trwale okaleczone podczas próby zażegnania walki czy obrony któregoś z rodziców przed drugim. Nawet jeśli dziecko nie dozna żadnego obrażenia fizycznego, a jest świadkiem przemoc małżeńskiej, ma to ogromny wpływ na jego słabą psychikę. Badania wykazały, że w zależności od tego, w jakim wieku i przez jak długi okres dziecko było świadkiem przemoc, wywiera to znaczny wpływ na sferę emocjonalną, behawioralną, i poznawczą. Dominującą formą przemoc (najbardziej rozpoznawalną) jest połączenie fizycznej i psychicznej przemoc – 43%. Kolejnymi, najbardziej dolegliwymi

formami przemocy, są te same, lecz występujące pojedynczo: fizyczna 24% i psychiczna 21%, jest to prawie 90% wszystkich stwierdzonych form przemocy. Kolejne dwie formy to: ekonomiczna i psychiczna 3%. Z relacji pracowników socjalnych, analizy „Niebieskich Kart” oraz relacji członków GKRPA w większości przypadków gdzie stwierdzono zjawisko przemocy, istnieje również problem nadużywania oraz uzależnienia od alkoholu. 74% ofiar przyznaje, że ich mężowie i jednocześnie sprawcy przemocy spożywają w nadmiarze alkohol. Kobiety wychowane i dorastające w środowiskach rodzinnych, w których istniał problem przemocy oraz uzależnienia od alkoholu jednego z rodziców, powielają błędy rodziców we własnej rodzinie.

Dane z Komisariatu Policji w Swarzędzu na temat podejmowanych w ubiegłych latach interwencji, w tym interwencji domowych, podjęcia procedury „Niebieskie Karty” oraz wszczętych postępowań.

wyszczególnienie	w 2007 r.	w 2008 r.	w 2009 r.	w 2010 r.	w 2011 r.
interwencje ogółem	4098	3295	2928	2981	2419
w tym; interwencje domowe	86	651	479	372	425
w tym; dotyczące przemocy domowej (Niebieskie Karty)	77	50	28	31	56

Tabela 1. Opracowanie własne - dane na temat interwencji, w tym interwencji domowych na podstawie danych Komisariatu policji w Swarzędzu.

Z danych Komisariatu Policji wynika, że znacząco wzrosła liczba interwencji domowych. Zmniejszyła się natomiast liczba interwencji przeprowadzonych przy użyciu „Niebieskich Kart”

wszczęte postępowania	w 2007 r.	w 2008 r.	w 2009 r.	w 2010 r.	w 2011 r.
art. 207 § 1 k.k.	45	34	45	23	43
art. 191 § 1 k.k.	1	2	0	0	0
art. 197 § 1 k.k.	1	0	0	0	1
art. 209 § 1.k.k	42	34	44	27	18

Tabela 2. Opracowanie własne - dane na temat wszczętych postępowań na podstawie danych Komisariatu Policji w Swarzędzu

W trakcie interwencji powzięto podejrzenia przestępstw z art. 207 Kodeksu karnego, tj. znęcanie się, w wyniku którego wszczęto postępowania karne.

2.3. Ocena sytuacji związanej ze zjawiskiem przemocy

Zjawisko przemocy w rodzinie obok problematyki uzależnień wymaga podjęcia szczególnych działań profilaktycznych. Działania te muszą być skierowane do ogółu populacji, ale przede wszystkim do osób bezpośrednio dotkniętych problemem przemocy w rodzinie. Podobnie jak w latach ubiegłych działalność profilaktyczna, a także diagnostyczna i interwencyjna realizowana była w ramach Punktów Konsultacyjnych. Punkty te oferując pomoc psychologiczno-pedagogiczną, prawną i socjalną skierowane są zarówno do osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, do członków rodzin zmierzających się z problemem uzależnienia, jak i do ofiar przemocy w rodzinie oraz do tych, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej.

Środowisko rodzinne, w którym zaistniała przemoc dąży głównie do ukrycia problemu. To poczucie wstydu i bezradności uniemożliwia członkom rodziny właściwy osąd sytuacji. Osoby będące ofiarami przemocy należy otoczyć zatem szczególną opieką, aby w atmosferze bezpieczeństwa potrafiły odzyskać równowagę psychiczną. Działania podejmuje się również wobec sprawców przemocy. Celem zabiegów terapeutycznych jest w tym przypadku uświadomienie negatywnych konsekwencji dotychczasowego postępowania i dla dobra funkcjonowania rodziny nakłonienie sprawcy przemocy do zmiany zachowania. Pomimo podejmowanych interwencji niewielu sprawców przemocy zgłasza się do Programu Edukacyjno – Korekcyjnego dla Osób Stosujących Przemoc Wobec Bliskich. Możliwe, iż wiele osób korzysta z poradnictwa i form pomocy instytucji znajdujących się poza gminą Swarzędz.

Poniżej przedstawiono dane ilościowe z minionych lat dotyczące liczby osób korzystających z pomocy oraz liczby porad udzielonych w ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy oraz Programu Edukacyjno-Korekcyjnego dla Osób Stosujących Przemoc Wobec Bliskich.

wyszczególnienie	kategorie i liczba osób korzystających	w 2007 r.	w 2008 r.	w 2009 r.	w 2010 r.	w 2011 r.
Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy	ogółem	6	25	25	11	19
	ofiary przemocy	6	21	20	8	13
	sprawcy przemocy	0	4	5	3	6
	OGÓLEM	6 osób	25 osób	25 osób	11 osób	19 osób

Tab.3. Opracowanie własne - liczba osób korzystających z Punktów Konsultacyjnych w 2007-2011 roku w związku z ochroną przed przemocą w rodzinie.

wyszczególnienie	liczba udzielonych porad	w 2007 r.	w 2008 r.	w 2009 r.	w 2010 r.	w 2011 r.
Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy	ogółem	6	33	25	25	18
	porady indywidualne	6	29	18	16	15
	porady grupowe	0	4	7	9	3
Program Edukacyjno - Korekcyjny dla Osób Stosujących Przemoc Wobec Bliskich	ogółem	68	18	0	0	0
	porady indywidualne	19	18	0	0	0
	porady grupowe	49	0	0	0	0
	OGÓLEM	74 porad	51porad	25 porad	25 porad	18 porad

Tab.4. Opracowanie własne - liczba porad indywidualnych i grupowych udzielonych w latach 2007-2011 roku w ramach Punktów Konsultacyjnych.

Z analizy przedstawionych danych należy przypuszczać, że rzeczywista liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą jest znacznie wyższa niż wskazują na to statystyki. Ofiary przemocy często przez wiele lat ukrywają swój problem, dlatego trudno jest określić dokładną skalę zjawiska przemocy. Obecnie podejmowane na terenie gminy działania są niewystarczające aby domowej przemocy skutecznie przeciwdziałać, zarówno w zakresie rozpoznawania, zapobiegania, jak i efektywnego radzenia sobie z nią i jej skutkami.

2.4. Lokalna lista zasobów instytucjonalnych - podmioty przewidziane do realizacji Programu.

Zasoby instytucjonalne:

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, obszary ich działania przedstawiono w poniższej tabeli.

Zasoby instytucjonalne	Obszar działania
Ośrodek Pomocy Społecznej	<ul style="list-style-type: none">• wczesna diagnoza• poradnictwo• promocja i realizacja procedury „Niebieskie Karty”• udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego• wydawanie ulotek edukacyjno-informacyjnych• organizowanie pomocy psychologicznej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej• prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych• udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień
Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy	<ul style="list-style-type: none">• poradnictwo• pomoc psychologiczna dla osób doświadczających przemocy domowej• przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<ul style="list-style-type: none">• realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

Świetlice opiekuńczo-wychowawcze i socjoterapeutyczne:	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych • prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych • prowadzenie programu profilaktycznego „Starszy Brat, Starsza Siostra” • promowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego • prowadzenie działalności profilaktycznej jako alternatywy dla zachowań destrukcyjnych • rozwój zainteresowań indywidualnych poprzez zaangażowanie dzieci i młodzież w działania twórcze i kreatywne
Szkoły	<ul style="list-style-type: none"> • wczesna diagnoza • realizacja procedury „Niebieskiej Karty” • realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy • udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych
Przedszkola	<ul style="list-style-type: none"> • wczesna diagnoza
Żłobek	<ul style="list-style-type: none"> • wczesna diagnoza
Ośrodek Wspomagania Rodziny w Kobylnicy	<ul style="list-style-type: none"> • grupy wsparcia dla rodziców • treningi zadaniowe • terapia • poradnictwo
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Kobylnicy	<ul style="list-style-type: none"> • pomoc psychologiczna, pedagogiczna i prawna • poradnictwo socjalne • interwencje kryzysowe • udzielanie schronienia w hostelu ofiarom przemocy w rodzinie oraz innym osobom znajdującym się w krytycznej sytuacji
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	<ul style="list-style-type: none"> • diagnoza i konsultacja • terapia zaburzeń rozwojowych i dysfunkcyjnych • psychoedukacja

	<ul style="list-style-type: none"> • interwencje w środowisku
Policja, Straż Miejska	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja procedury „Niebieskiej Karty” • podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
Przychodnie Lekarza Rodzinnego	<ul style="list-style-type: none"> • wczesna diagnoza • przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy • realizacja procedury „Niebieskiej Karty”
Biblioteka Pedagogiczna Biblioteka Publiczna	<ul style="list-style-type: none"> • udostępnienie literatury z zakresu problematyki przemocy
Media lokalne	<ul style="list-style-type: none"> • udział w lokalnych kampaniach edukacyjnych • udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień • prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnej

Tab.8. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz obszary ich działania.

Można wyróżnić również podmioty będące pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, szczególnie w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak:

- instytucje kultury, sportu i rekreacji,
- instytucje kościelne,
- lokalne organizacje pozarządowe,

Zasoby ludzkie:

W zakresie realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie gmina dysponuje osobami zawodowo zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie, do których należą m.in. :

- terapeuci i instruktorzy terapii uzależnień,
- psycholodzy i pedagodzy prowadzących zajęcia o charakterze profilaktycznym, socjoterapeutycznym i opiekuńczo - wychowawczym,
- funkcjonariusze policji,
- kuratorzy społeczni oraz sędziwi,
- pracownicy socjalni,
- lekarze pierwszego kontaktu,
- członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3. Prezentacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

3.1 Zasady działania Programu

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, stosującym przemoc oraz w celu podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie Program oparty został na zasadach:

1. wzajemnej współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działaniu pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnych następstw,
2. jawność działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby ,
3. szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

3.2. Adresaci Programu:

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie skierowany jest przede wszystkim do: ofiar przemocy w rodzinie (w tym: dzieci, współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych), sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy, przedstawicieli władz lokalnych, przedstawicieli instytucji służb pracujących z dziećmi, policji, wymiaru sprawiedliwości, służby zdrowia, księży, mieszkańców Miasta i Gminy Swarzędz, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym stykają się z problemem przemocy.

3.3. Cel strategiczny programu:

Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i skuteczne rozwiązywanie problemów z nim związanych poprzez zwiększenie znaczenia profilaktyki w obszarze rozwiązywania problemów związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

3.4. Cele szczegółowe

1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej mieszkańców gminy Swarzędz na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy;
2. Określenie skali zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Swarzędz oraz poziomu świadomości społecznej na temat tego problemu;
3. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup odbiorców;
4. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
5. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin w których występuje przemoc.
6. Zwiększenie skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy.

Cel 1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej mieszkańców gminy Swarzędz na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy.

Działania:

- Prowadzenie społecznych kampanii informacyjno-edukacyjnych adresowanych do ogółu dorosłych, dotyczących rozwoju dzieci i ich potrzeb rozwiązywania problemów bez przemocy.
- Profilaktyka i edukacja w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowana do różnych grup społecznych.
- Realizacja programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży na temat wyrażania uczuć, asertywności, komunikacji, rozwiązywania problemów bez przemocy.
- Promowanie zachowań nieagresywnych i społecznie pożądanych wśród dzieci i młodzieży.
- Systematyczne podnoszenie wiedzy na temat przemocy w rodzinie, w szczególności wśród nauczycieli, pedagogów szkolnych, lekarzy pierwszego kontaktu, służb społecznych, osób duchownych.
- Prowadzenie warsztatów dla kobiet i mężczyzn na temat asertywności, poczucia własnej wartości, emocji i rozwiązywania konfliktów bez przemocy.
- Opracowanie przystępnych informacji na temat procedur ochrony prawnej i wsparcia psychicznego dla świadków przemocy w rodzinie.

Cel 2. Określenie skali zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Swarzędz oraz poziomu świadomości społecznej na temat tego problemu;

Działania:

- Prowadzenie badań socjologicznych dotyczących skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz różnych jej aspektów.
- Prowadzenie badań socjologicznych dotyczących świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie i problemu krzywdzenia dzieci

Cel 3. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup odbiorców.

Działania:

- Udzielanie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy, pozostających w rodzinie.
- Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez Program korekcyjny dla sprawców przemocy.
- Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę.
- Realizacja programów edukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży, nauczycieli przedszkoli, szkół, placówek opiekuńczo wychowawczych, pracowników żłobków oraz opiekunów prawnych osób niepełnoletnich (w tym rodzin zastępczych).

Cel 4. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Działania:

- Organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w celu podniesienia umiejętności pracy z klientem i lepszego radzenia sobie ze stresem.
- Szkolenia grup zawodowych przedstawicieli służb i instytucji z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla potrzeb współpracy w zespołach interdyscyplinarnych.
- Szkolenie dot. zjawiska przemocy domowej dla policjantów ze służb patrolowych, dzielnicowych, psychologów i pedagogów szkolnych.
- Szkolenie z zakresu współpracy w zespołach interdyscyplinarnych, łączone dla pracowników socjalnych, dzielnicowych, pedagogów.
- Superwizja pracy roboczych zespołów interdyscyplinarnych powoływanych do konkretnych spraw.

Cel 5. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin w których występuje przemoc.

Działania:

- Pomoc psychologiczna indywidualna i grupowa, prawna, socjalna osobom doświadczającym przemocy
- Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie,

- Pomoc psychologiczna indywidualna i grupowa dla dzieci i młodzieży będących świadkami i/lub ofiarami przemocy domowej;
- Zwiększenie skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy.

-

Cel 6. Zwiększenie skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy.

- Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego zadaniem będzie:
 - Gromadzenie informacji dot. sytuacji rodzin wymagających pomocy Zespołu,
 - Opracowanie planu działań interwencyjnych i pomocowych wobec osób/rodzin potrzebującej pomocy i podział zadań wg kompetencji służb,
 - Monitoring sytuacji rodzin wymagających interwencji Zespołu oraz działań podejmowanych przez poszczególne służby,
 - Inicjowanie i koordynowanie działań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Wskaźniki:

Do realnej oceny funkcjonowania Programu konieczny jest zestaw wskaźników.

Wśród istniejących najbardziej adekwatne będą:

- dane statystyczne na temat przestępczości związanej z przemocą w rodzinie,
- liczba organizowanych programów, akcji oraz liczba ich uczestników,
- liczba osób przeszkolonych,
- liczba rodzin wspomaganych z tytułu problemów przemocy w rodzinie.

4. Działania i adresaci Programu

- *uprzedzające* tj. diagnoza, informacja, edukacja kierowane do ogółu mieszkańców gminy, w tym także do osób zajmujących się zawodowo pomaganiem osobom potrzebującym,
- *interwencyjne* tj. opiekuńcze kierowane do osób doznających przemocy w rodzinie, i pouczające oraz izolujące kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- *wspierająco-terapeutyczne* dla osób uwikłanych w przemoc domową (ofiara, świadek, sprawca),
- *działania edukacyjno - korekcyjne* dla osób uwikłanych w przemoc domową .

5. Założenia Programu

- zmiana postaw, przekonań i zachowań mieszkańców Swarzędza wobec zjawiska przemocy,
- promowanie wartości rodziny i wychowania bez przemocy,
- edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie.

6. Źródła finansowania

1. Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2014 finansowane będą z budżetu oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.
2. Corocznie zostanie sporządzony plan finansowy do Programu środków przeznaczonych na realizację w danym roku budżetowym zadań niniejszego programu.

7. Przewidywane efekty realizacji Programu.

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
3. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
5. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagającym ofiarom przemocy w rodzinie.
6. Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.

7. Zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą.

8. Spadek liczby rodzin, w których interwencje są podejmowane wielokrotnie.

8. Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

1. Prowadzenie działań zmierzających do pełnego rozpoznawania potrzeb środowisk, w których występuje zjawisko przemocy, w celu określenia priorytetów działania.

2. Prowadzenie monitoringu dostępności, skuteczności, jakości i efektywności różnych kategorii działań.

3. Monitorowanie potrzeb i skuteczności działań profilaktycznych i terapeutycznych wśród dzieci i młodzieży oraz szkolnych programów profilaktycznych.

4. Określenie instrumentów ewaluacji i metod monitorowania programu.